Deres referanse: 202316160-6

Arnljot Strømseng

Vår referanse:

Sverre Revhaug

Norges vassdrags- og energidirektorat

nve@nve.no

Akershus Energi AS

Brogata 7

2000 Lillestrøm

Tlf. 63 82 33 00

Lillestrøm, 11.11.2026

Høringsuttalelse – Konsesjonssøknad boligbygging Klosterøya, Skien kommune

1 Innledning

Vi viser til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) 1. oktober 2026 om høring av konsesjonssøknad for et boligprosjekt på Klosterøya Øst Felt 17. I brevet anmodes høringspartene om å komme med uttalelser innen 12. november 2026.

Prosjektet omfattet tidligere tre leilighetsbygg med totalt 68 leiligheter inkludert en felles parkeringskjeller, plassert ute i selve vassdraget. Det fremgår ikke like tydelig av den foreliggende konsesjonssøknaden hvor mange leiligheter som nå planlegges, eller hva det endelige omfanget av boligbebyggelsen vil være.

Skien Kraftproduksjon AS eier og driver Klosterfoss kraftverk og damanlegg som ligger umiddelbart oppstrøms for det planlagte boligprosjektet.

Vi uttalte oss i 2021 i forbindelse med NVEs vurdering av om tiltaket var konsesjonspliktig, og pekte da blant annet på forhold knyttet til fiskebestanden, flomavledning, sikkerhet, dambrudd og kraftproduksjon. I vedtaket om konsesjonsplikt 9. juni 2021, som ble stadfestet av Olje- og energidepartementet 5. august 2022, la NVE til grunn at tiltaket påvirker allmenne interesser negativt, og at virkningene for flom, erosjon og skred, fisk og friluftsliv ikke var tilstrekkelig utredet.

Det foreligger nå en konsesjonssøknad med tilhørende utredninger og hydrauliske beregninger. Etter vår vurdering er forholdene som NVE påpekte likevel ikke tilstrekkelig utredet eller besvart. Det samme gjelder virkningene for Klosterfoss dam og kraftverk, jf. punkt 2 til 6 nedenfor. Søknaden gir dermed ikke et tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med at skader og ulemper for allmenne interesser i vassdraget er tilstrekkelig små til at konsesjon kan gis.

Tiltaket kan etter vår oppfatning fremdeles medføre skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget, blant annet knyttet til sikkerhet, flomforhold, miljø og ferdsel, og i tillegg få konsekvenser for Klosterfoss dam og kraftverk. Etter vannressursloven § 25 kan konsesjon bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser, og det er tiltakshaver som må godtgjøre at dette vilkåret er oppfylt. Slik vi redegjør for nedenfor, har tiltakshaver ikke godtgjort dette, og på det foreliggende kunnskapsgrunnlaget overstiger etter vårt syn ulempene fordelene. Som NVE også la til grunn i konsesjonspliktvedtaket, skal føre-var-prinsippet anvendes når kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, jf. naturmangfoldloven § 9. Konsesjon kan etter vårt syn derfor ikke gis. NVE kan under enhver omstendighet ikke komme til motsatt resultat uten at det først er gjennomført tilleggsutredninger av de forholdene vi påpeker nedenfor, jf. vannressursloven § 23 og forvaltningsloven § 17.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektronisk signeret / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/8b4873df-d840-455b-9d11-7d8b8eed5f37
www.netvisorsign.com

2 Fiskevandring og vassdragsmiljø

Vi er særlig bekymret for hvordan den planlagte utbyggingen vil påvirke den økologiske tilstanden i området og for konsekvensene for fiskebestanden. Dette gjelder både i anleggsperioden og på permanent basis.

I det aktuelle området befinner det seg til enhver tid opp- eller nedvandrende fisk, deriblant ål, laks og sjøørret. Miljøhensyn, herunder hensynet til fisk, er klart nok en allmenn interesse i seg selv. Vi bemerker imidlertid at dersom fiskebestandene blir negativt påvirket vil også friluftsliv og fiskeaktivitet bli påført skade og/eller ulempe. I dag er det aktiv bruk av tilrettelagte fiskeplasser i det aktuelle området.

Det er, slik vi forstår det, ikke gjort selvstendige fiskeundersøkelser i og omkring prosjektområdet, slik vi oppfordret til i vårt brev 18. desember 2019 og i vår høringsuttalelse 29. januar 2021. Uten en tilstrekkelig biologisk problemkartlegging og tiltaksanalyse, risikerer man å gjøre ubotelige skader på forholdene for de ulike fiskeartene i Skienselva.

Et sentralt spørsmål er hvordan opp- og nedvandrende fisk faktisk bruker arealet som blir direkte berørt og ligger i nærheten til utbyggingsprosjektet. Herunder om området har betydning som vandringskorridor, oppholdsområde eller del av fiskens orientering mot aktuelle vandringsveier. Den eneste fiskefaglige kilden søknaden viser til, er en generell rapport fra 2018 utarbeidet i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Skotfoss og Eidet-kraftverkene. Konsekvensvurderingene i konsesjonssøknaden fremstår derfor svært overflatiske og kunnskapsgrunnlaget er ikke forbedret siden NVE i 2021 fant at konsekvensene for fisk var usikre.

Tilleggseffektene av omsøkte boligprosjekt er særlig viktig å belyse og sett i sammenheng med de fiskeforbedrende tiltakene Skien kraftproduksjon har etablert ved Klosterfoss kraftverk i 2019. Det er bygget tilpassede vandringspassasjer og gjennomført omfattende fiskeundersøkelser for å dokumentere effekten av gjennomførte tiltak. Dokumentasjonskravet ligger fortsatt hos Skien kraftproduksjon med en foreløpig rapporteringsfrist hos NVE i 2027. Det framstår som et paradoks at det på den ene siden er investert titalls millioner kroner i tiltak for å forbedre fiskevandringen ved Klosterfoss, samtidig som det vurderes å tillate nye inngrep i den samme vandringskorridoren.

Påvirkning på akvatisk miljø, fugleliv og fisk vil etter vårt syn få åpenbare konsekvenser i en byggeperiode, og det synes vanskelig å unngå sårbare perioder i året for et stort boligprosjekt. De permanente effektene med økt menneskelig tilstedeværelse og aktivitet hele døgnet (eks. støy, økt belysning mv.) kan vi heller ikke se er tatt med i konsekvensvurderingen.

Etter vår vurdering vil alle nye tiltak ha en særskilt påvirkning, og det må i tilstrekkelig grad tas høyde for den samlede belastningen alle påvirkningsfaktorer betyr for allmenne interesser, og spesielt fiskebestanden. Vi mener at søknaden ikke inneholder en tilstrekkelig vurdering av samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, og mener det dermed ikke er grunnlag for å konkludere med at tiltakets samlede virkninger for fiskebestanden er akseptable.

I det følgende vil vi trekke frem tre punkter som vekker særlig bekymring og som må undersøkes nærmere:

1) Lysforurensning

Konsesjonssøknaden beskriver at det skal etableres en 10 meter bred offentlig tilgjengelig sone langs vannkanten, med offentlig sti som skal knyttes til resten av sentrum. Det må forventes at det blir endret lyssetting og belysning sammenliknet med dagens situasjon. Boligprosjektet har i tidligere dokumenter vært presentert med storstilt lyssetting. I tillegg til lys fra boligenhetene, kommer opplysning av fasader, av de planlagte uteområdene og langs promenaden som strekker rundt området langs med elven. Dette vil særlig være en ulempe for ålen, som er svært lyssky. Ålen er som kjent kritisk truet. At tiltaket kan medføre skade eller ulemper for en kritisk truet art må tillegges særlig stor betydning i denne sammenhengen.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektronisk signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/8b4873df-d840-455b-9d11-7d8b8eed5f37
www.netvisorsign.com

2) Støy

Det planlagte tiltaket vil medføre økt støy, i særdeleshet i anleggsperioden. Ettersom det i Skienselva er en rekke forskjellige fiskearter med ulike livssykluser og vandringsperioder, er det ikke mulig å finne en sikker periode der arbeidet kan gjennomføres. Arbeidet vil etter vårt syn kunne påføre fiskebestanden forstyrrelser i opp- eller nedvandringsperioden, selv om utbygger hevder at arbeid direkte i elva kan unngås i periodene april-juni og august-oktober.

3) Oppsamling av søppel, kvist og lignende

I tillegg vil vi trekke frem pelene som en mulig kilde til påvirkning på forholdene for fisken. Spredning av vannstrømmen som følge av pelene, vil potensielt føre til at det oppstår roligere strømforhold med bakvannssoner på lesiden av pelene. Her vil man kunne risikere at det samler seg flak av søppel og kvist, noe som også vil kunne medføre oppstuvingseffekter og ytterligere endrede strømforhold. Denne virkningen er ikke vurdert i søknaden, verken i forhold fisk, flom eller Klosterfoss kraftverk.

3 Økt skadepotensiale ved flom

3.1 Innledning

Hele tre vassdrag går inn i Skiensvassdraget, noe som gir et samlet nedbørsfelt på 10 772 km^2. Utløpet i Skienselva fra kraftanlegget er naturlig trangt og smalt. Dette fører til en oppbremsing av vannet som begrenser avledningskapasiteten fra dam/kraftstasjon. Det planlagte tiltaket vil legge ytterligere beslag på tilgjengelig elveleie. Konsekvensen vil være en større oppbremsing og en ytterligere begrensning av avledningskapasiteten.

3.2 Flomberegning for Klosterfoss/Damfoss

Vi gjør samtidig oppmerksom på at Q_{500} for Klosterfoss/Damfoss er beregnet til 2 763 m³/s i flomberegning utarbeidet av Multiconsult AS. Flomberegningen er datert 06.07.2020 og godkjent av NVE 19.11.2020. Q_{1000} er senere beregnet til 3 900 m³/s, også av Multiconsult AS.

3.3 Kommentarer til konsesjonssøknaden

I den foreliggende flomvurderingen er 2 763 m³/s omtalt som «1000-årsflom – gammel flomberegning». Dette er ikke riktig. Etter den *gjeldende*, NVE-godkjente flomberegningen er *Q_{500} beregnet til 2 763 m³/s*. Søknaden bygger dermed på et uriktig flomgrunnlag, og vurderingene av tiltakets virkninger ved flom gir ikke et dekkende bilde av risikoen. Korrekt flomverdi og gjentaksintervall må legges til grunn i den videre konsesjonsbehandlingen.

Q_{1000} på 3 900 m³/s omtales videre som en foreløpig og konservativ verdi som sannsynligvis vil bli justert ned. Verdien bygger på flomberegninger utført av Multiconsult AS for Klosterfoss/Damfoss, og søknaden gir ikke noe grunnlag for å hevde at denne er konservativ eller vil bli redusert. Så lenge dette ikke er dokumentert, er det ikke grunnlag for å legge en lavere flomverdi til grunn i konsesjonsvurderingen.

Det foreligger nå nye hydrauliske beregninger som viser at det planlagte tiltaket medfører endringer i vannstand og strømningsforhold. Beregningsresultatene som presenteres er imidlertid i hovedsak knyttet til tiltaksområdet. Vi kan ikke se at det er tilstrekkelig dokumentert hvordan virkningen forplanter seg oppstrøms til Klosterfoss, eller hvilken økning i undervannstand tiltaket gir ved Klosterfoss dam og kraftverk.

En økning i undervannstanden ved Klosterfoss vil påvirke de hydrauliske forholdene ved dam og kraftverk, i tillegg til flomavledningskapasiteten. Uten at størrelsen på virkningen er dokumentert for relevante vannføringer, herunder hvilken betydning dette får for overvannstanden og flomavledningskapasiteten ved Klosterfoss, er det ikke mulig å vurdere tiltakets virkninger for flomforholdene i vassdraget. Etter vårt syn kan det derfor ikke gis konsesjon før disse

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektronisch signiert / Signerad elektroniskt / Underskrevet elektronisk
https://sign.visma.net/nb/document-check/8b4873df-d840-455b-9d11-7d8b8eed5f37
www.netvisorsign.com

virkningene er dokumentert og vurdert.

Dersom tiltaket medfører økt undervannstad ved Klosterfoss medfører dette redusert flomavledningskapasitet ved dammen. Dette kan utløse behov for omfattende tiltak ved dammen for å opprettholde nødvendig flomavledningskapasitet. I tillegg kan det utløse omfattende flomsikringstiltak ved kraftstasjon for å sikre anlegget mot økte flomnivåer. Som nevnt i punkt 2 over, vil ansamlingen av søppel og kvist mellom pelene medføre ytterligere oppstuvingseffekter mv, noe som vil kunne redusere flomavledningskapasiteten ytterligere. Dette er altså heller ikke utredet.

3.4 Erfaring fra flom

Skien sentrum er svært sårbart ved flom. Dette fikk man tydelig bekreftet under høstflommen i 2015. Infrastruktur i sentrum rundt Hjellevannet ble lagt under vann. Grusveier ble skylt vekk, gang- og sykkelveier ble oversvømt og privatboliger fikk oversvømt sine kjellere.

4 Sikkerhet for allmennheten

En særlig bekymring er hvordan utbyggingen vil påvirke sikkerheten for allmennheten i området rundt Klosterfoss dam og kraftverk. Vi opplever allerede i dag tidvis farlige situasjoner med båtferdsel nær dam- og kraftverksanlegget. Økt aktivitet i området kan føre til at flere personer og båter kommer inn i områder med sterke og skiftende strømforhold, særlig ved større vannføringer og ved manøvrering av luker.

Utbyggingen legger til rette for økt ferdsel og opphold langs elva, og dette kan også medføre økt båttrafikk og ferdsel i området. Søknaden beskriver også området som en framtidig bryggepromenade og uteareal tilgjengelig for allmennheten. Utløpet fra Klosterfoss reguleres kontinuerlig. Endringer i vannføring, vannhastigheter og vannstand endres uten varsel. Ferdsel i området utgjør dermed en fare for tredje person.

Konsesjonssøknaden inneholder ingen vurdering av sikkerheten for allmennheten i dette området, og heller ikke av behovet for avbøtende tiltak, for eksempel fysiske avgrensninger, skilting eller andre tiltak som hindrer ferdsel inn i utsatte områder. Risikoen for tredjeperson er dermed ikke tilstrekkelig belyst.

5 Innvirkning på Klosterfoss dam og kraftstasjon

Videre ønsker vi å fremheve enkelte forhold ved tiltaket som potensielt vil kunne ramme virksomheten ved Klosterfoss kraftverk og damanlegg, og som etter vår oppfatning understreker behovet for en grundigere utredningsprosess.

5.1 Sikring av bygningskonstruksjon mot dambrudd ved dam Klosterfoss

Klosterfoss damanlegg og kraftstasjon representerer, som ethvert damanlegg, en risiko for allmenheten. Slik situasjonen er i dag vil likevel et dambrudd ha begrensede konsekvenser, i og med at det aktuelle området på Klosterøya ikke er bebygd. I dag er damanlegget i konsekvensklasse 1 i henhold til damsikkerhetsforskriften og er dimensjonert for 500-årsflom (Q_{500}).

Det planlagte tiltaket ligger imidlertid nedstrøms dammen, og er plassert slik at det ved et dambrudd vil kunne bli påvirket av vannmassene som slippes over Klosterfossen. I den grad dette påvirker klassifiseringen av dammen, risikerer Skien Kraftproduksjon å bli påført betydelige tilleggskostnader.

Vi mener at sikkerheten for den planlagte utbyggingen ved et eventuelt dambrudd i Klosterfoss må være ivaretatt. Søknaden dokumenterer ikke hvordan boliger, parkeringskjeller, utearealer og adkomst påvirkes ved dambrudd ved relevante vannføringer, herunder middelflom og 500-årsflom (Q_{500}).

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektronisk signeret / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/8b4873df-d840-455b-9d11-7d8b8eed5f37
www.netvisorsign.com

Utbyggingen må etter vår vurdering planlegges og sikres slik at tiltaket ikke medfører økte dambruddkonsekvenser som gir grunnlag for høyere konsekvensklasse for Klosterfoss dam. Så lenge dette ikke er utredet, foreligger det ikke grunnlag for å gi konsesjon.

5.2 Produksjonstap ved oppstuing av vannmassene

Det trange avløpet fra Klosterfoss kraftverk fører allerede per i dag til oppstuvning av vannmassene. Oppstuvningen fører til at vannstanden i elva stiger, noe som umiddelbart gir et produksjonstap for kraftverket. Det planlagte tiltaket innebærer en ytterligere utfylling av Skienselva og vil medføre et enda trangere avløp.

Multiconsults nye hydrauliske beregninger viser at tiltaket medfører endringer i vannstand og strømningsforhold ved ulike vannføringer. Beregningsresultatene som presenteres er imidlertid i hovedsak knyttet til området ved det planlagte tiltaket.

Søknaden dokumenterer ikke hvilken endring tiltaket medfører i undervannstanden ved Klosterfoss kraftverk. Virkningen på fallhøyden og kraftproduksjonen er dermed ikke utredet, og produksjonstapet er ikke tatt med i vurderingen av tiltakets fordeler og ulemper.

Økt undervann innebærer tap av fallhøyde, som igjen fører til lavere kraftproduksjon. Enhver økning av vannstanden får derfor store økonomiske konsekvenser for Klosterfoss. Med en total fallhøyde på 5 meter vil tap av bare 5 cm medføre et tap på omtrent 1 % av kraftverkets årlige kraftproduksjon. Produksjonstapet er en ulempe som må inngå i vurderingen etter vannressursloven § 25. Tiltakshaver har ikke dokumentert hvor mye undervannstanden ved Klosterfoss vil øke ved relevante vannføringer, eller hvilket produksjonstap dette gir, og har dermed heller ikke godtgjort at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene.

Vi minner også om at risikoen for ansamling av søppel og kvist mellom pelene (jf. punkt 2 over) vil kunne medføre ytterligere oppstuvingseffekter mv, noe som vil kunne redusere produksjonen i kraftverket i enda større grad, men det er ikke utredet.

6 Gjennomføring av byggeprosjektet

Det fremgår av søknaden at tiltaket innebærer peling og andre arbeider i Skienselva. Søknaden inneholder ingen vurdering av hvordan gjennomføringen av byggeprosjektet påvirkes av drift og manøvrering av Klosterfoss dam og kraftverk. Kraftverksdriften gir kontinuerlig endringer i vannføring, vannstand og strømningsforhold i anleggsområdet. Det er dermed ikke godtgjort at tiltaket kan gjennomføres uten at det medfører begrensninger for ordinær kraftproduksjon og flomavledning ved Klosterfoss.

7 Avsluttende kommentar

Tiltaket berører forhold av stor betydning for allmenne interesser i vassdraget og for Klosterfoss dam og kraftverk. Som det fremgår av punkt 2 til 6 ovenfor, besvarer søknaden ikke de forholdene som lå til grunn for vedtaket om konsesjonsplikt, og flere av tiltakets virkninger er ikke tilstrekkelig utredet og dokumentert.
Tiltaket vil dessuten medføre skader og ulemper for allmenne interesser og for Klosterfoss dam og kraftverk. Fordelene ved tiltaket er i hovedsak knyttet til utnyttelse av et begrenset areal til boligformål. Tiltakshaver har ikke godtgjort at disse fordelene overstiger skadene og ulempene, og på det foreliggende kunnskapsgrunnlaget overstiger etter vårt syn ulempene fordelene. Vilkåret i vannressursloven § 25 er dermed ikke oppfylt. I den grad kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt, tilsier føre-var-prinsippet i nml § 9 at konsesjon derfor ikke kan gis.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektronisch signiert / Signé électroniquement
https://sign.visma.net/nb/document-check/8b4873df-d840-455b-9d11-7d8b8eed5f37
www.netvisorsign.com

Dersom NVE likevel skulle vurdere å komme til en annen konklusjon, må det først gjennomføres tilleggsutredninger av de forholdene vi har påpekt ovenfor, jf. vannressursloven § 23 og forvaltningsloven § 17. Vi ber i så fall om å få uttale oss om tilleggsutredningene før saken avgjøres.

Med vennlig hilsen

Skien kraftproduksjon AS

Siri Revelsby

Direktør Akershus Energi Kraft AS

Sverre Revhaug

Kraftverkssjef

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektronisk signeret / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/nb/document-check/8b4873df-d840-455b-9d11-7d8b8eed5f37
www.netvisorsign.com

Siri Revelsby
Akershus Energi AS, NO976542606MVA, Jonas Lies gate 5, 2000, Lillestrøm
e448365d-853a-4cbc-9ff3-9b781e83c074 - 2026-11-12 09:58:38 UTC +02:00
BankID - 789231ff-324a-4d0e-a92e-aec5f14e571e - NO
Authority to sign - Asemavaltuutus - Ställningsfullmakt - Autoritet til å signere - Myndighed til at underskrive